

Bevarandeplan Natura 2000

(Enligt 17 § förordningen om områdesskydd 1998:1252)

Dundern, Torsby kommun, Värmlands län

Områdeskod och namn:	SE0610201 Dundern
Mittpunktskoordinat:	1325866-6724958
Totalareal:	150 ha
Fastställd av Länsstyrelsen:	2006-03-15
Områdestyp:	Området är utpekade enligt Habitatdirektivet samt enligt Fågeldirektivet.
Fastigheter:	Torsby kommun: Falltorp 1:2 & 1:9 Kindsjön 1:26 & 1:38
Ägandeförhållanden:	Bergvik Skog Väst AB

Beskrivning av området

Natura 2000-området Dundern är beläget i nordvästra Värmland, cirka 5 km från norska gränsen. Natura-området, vilket består av två delområden, ligger i en trakt med mycket höga naturvärden. Inom en radie av 3 km finns ytterligare fyra Natura-områden (Ivana, Gartosofta, Mammaberget och Soienmägge) samt en rad nyckelbiotoper. Dunderns Natura 2000-område innefattar tre nyckelbiotoper och två naturvärdesobjekt. Skogsmarken domineras av granskog med inslag av lövträd som asp, björk, sälg och rönn. Bestånden är till stor del flerskiktade med en varierande grad av luckighet. Fältskiktet består främst av blåbärstyp med inslag av frodigare partier av högtörtstyp samt partier med sumpskog där vitmossorna dominerar. Mängden död ved samt torrakor varierar över området men är generellt sett god. Skogens naturskogskaraktär i kombination med bergimpediment och ett flertal lodytor bidrar till en rik kryptogamflora. Här påträffas arter som violettgrå tagellav, skuggblåslav, luddlav, gammelgranskål och norsk näverlav. Andelen myrmark i Natura-området är relativt hög. De öppna myrarna samt skogsmarkens naturskogskaraktär gynnar ett rikt och varierande fågelliv. Här trivs exempelvis flera vadare, skogshöns, ugglor och hackspettar.

Ingående naturtyper enligt habitatdirektivet

Habitatkod	Habitatnamn	Areal (ha)	
		Rapporterad	Nytt förslag
7310	Aapamyrr	11	*
7140	Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn	*	15
9010	Västlig taiga	116	120
91D0	Skogbevuxen myr	*	4

*/ Naturtypen 7310 utgår, på grund av felklassning, och ersätts med 7140 och 91D0

Ingående arter enligt fågeldirektivet

Artkod	Artnamn
A104	Järpe <i>Bonasa bonasia</i>
A108	Tjäder <i>Tetrao urogallus</i>
A223	Pärluggla <i>Aegolius funereus</i>
A236	Spillkråka <i>Dryocopus martius</i>
A241	Tretåig hackspett <i>Picoides tridactylus</i>
A409	Orre <i>Tetrao tetrix</i>

Bevarandesyfte och bevarandemål

Syftet med Natura 2000-området Dundern är att bidra till att upprätthålla så kallad gynnsam bevarandestatus för de ingående naturtyperna och de ingående arterna på biogeografisk nivå. För att uppnå gynnsam bevarandestatus krävs att specifika bevarandemål uppfylls. I nedanstående tabell framgår bevarandemål för naturtyperna och arterna i Dunderns Natura 2000-område.

Art/naturtyp	Bevarandemål**
Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn (7140)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst 15 ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Vegetationen är naturligt lågvuxen på minst x ha. Högvuxna negativa indikatorarter täcker ej mer än 1 m²/ha. - Krontäckningen av träd och buskar ska vara mellan 0-x % och stamantalet ska vara mindre än 1000st/ha. - Arealen ska ha ostörd hydrologi och hydrokemi. Avvattnande diken får inte förekomma. - Utbredning av mosse- och kärrpartier ska bibehållas. - Förekomst av öppet vatten ska bibehållas. <p><i>Typiska arter</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kärlväxtarter - Mossarter
Västlig taiga (9010)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst 120 ha omfattning.</p> <p><i>Struktur och funktion</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Mängden död ved/levande ved ska vara minst 1/5? - Lövträdsandelen ska vara minst 5 %. - Icke inhemska trädslag ska saknas. - Sumpskogar med en ostörd hydrologi och hydrokemi.

	<p><i>Typiska arter</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Minst 2 av de luftföroreningskänsliga typiska lavarterna (ange) ska förekomma i minst x % av provytorna. - Antalet häckande par av de typiska fåglarna (ange) ska vara minst x, y och z.
Skogbevuxen myr (91D0)	<p><i>Areal</i></p> <p>Naturtypens utbredning bibehålls i minst 4 ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Krontäckningen ska vara minst 25 % och högst 70 % ? - Lövträdsandelen ska vara minst x %. - Mängden död ved/levande ved ska vara minst 1/5? - Opåverkad hydrologi och hydrokemi. <p><i>Typiska arter</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Minst 2 av de typiska kärlväxarterna (ange) ska förekomma i minst x % av provytorna. - Minst 2 av de typiska mossarterna (ange) ska förekomma i minst x % av provytorna. (och eller svamparter)
Järpe (A104) Tjäder (A108) Päruggla (A223) Spillkråka (A236) Tretåig hackspett (A241) Orre (A409)	<p><i>Mål om populationerna inom N2000-området</i></p> <p><i>Mål om arternas livsmiljö kan samordnas med mål för ingående naturtyper.</i></p>

**/ Bevarandemål fastställs efter basinventeringen.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

För att de ingående naturtyperna och arterna ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas.

7140 Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn

- Omgivningar med intakt naturmiljö.
- Opåverkad hydrologi och hydrokemi. Avvattande diken får inte förekomma.
- Strukturer/formelement (strängar, höljor, gölar mm) bibehålls i samma omfattning och geografiska spridning. Undantag då förändringen är en positiv effekt av skötsel och restaureringsåtgärder.
- Täckningsgraden av botten-, fält och buskskikt bör inte förändras nämnvärt. Undantag förändringar som kan klassas som naturliga eller en positiv effekt efter restaureringsåtgärd.
- Skötsel i form av återkommande slyröjning, slåtter alternativt extensivt bete kan behövas i områden som riskerar att växa igen på grund av antropogen påverkan. Hävden är i vissa fall en förutsättning för att naturvärden knutna till öppna miljöer ska bibehållas.
- Ingen påtaglig minskning av naturtypernas typiska arter. De typiska arterna reagerar relativt snabbt på naturtypernas hotfaktorer. Förekomsten av de typiska arterna utgör ett mått på naturtypens bevarandestatus.

9010 Västlig taiga *samt* **91D0** Skogbevuxen myr

- Skoglig kontinuitet (naturlig åldersdifferentiering och artsammansättning hos de olika trädslagen). Trädskiktet på de skogbevuxna myrarna bör främst bestå av tall och glasbjörk.
  - Naturvärden utvecklas huvudsakligen genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar, t ex stormfällningar, insektsangrepp, översvämningar och brand.
  - Olika typer av substrat:
    - Död ved; grenar, torrakor, lågor mm i olika nedbrytningsstadier samt olika typer av bränd ved
    - Gamla och grova träd med dithörande barkstruktur
    - Lövträd av t ex asp, sälg och rönn
    - Hålträd
- Substraten utgör viktiga livsmiljöer för kryptogamer och insekter. Vissa av substraten är även viktiga som boplatser för fåglar.
- Ostörd hydrologi och hydrokemi i myrmarker och sumpskogar.
  - Påtaglig minskning av antalet typiska arter och deras populationer får ej ske.

A104 Järpe

Järpen föredrar tät blandskog, ofta i anslutning till surdråg eller bäckar. Andelen lövträd bör ej understiga 10 %. En viktig födoresurs under vintern är alknoppar, alhängen samt björkhängen varför dessa måste finnas i området. I anknytning till födan krävs tillgång på skyddande vegetation till exempel tät ungskog av gran. God tillgång på insekter är mycket viktigt för kycklingarnas överlevnad. Järpen kräver revir på 25-50 ha och förekommer sällan i skogar mindre än 25 ha. Stannfågel.

A108 Tjäder

Tjäder kräver större sammanhängande skogsområden som innehåller en variation ifråga om successionsstadier och våtmarker. Arten är starkt knuten till speciella spelplatser. Tallbarr och tallskott är viktig vinterdiet. Stannfågel.

A223 Päruggla

Arten häckar i bohål efter större hackspettar (fr f a spillkråka). Arten häckar främst i äldre granskog, men förekommer i all slags barrskog. Brist på naturliga boplatser kan kompenseras med holkar. Pärugglan påträffas oftast i gränsområden till hyggen eller större myrar. Pärugglan kräver tillgång på föda i form av smågnagare och småfåglar. För god häckningsframgång krävs hög gnagartäthet. Låg gnagartäthet leder till att häckning uteblir vissa år.

Hackspettarna – A236 spillkråka och **A241** tretåig hackspett

God tillgång på lövträd, framförallt asp, är ett gemensamt krav för hackspettarna. Död ved är en annan viktig faktor. Mindre påverkad, olikåldrad blandskog med inslag av sumpskogar utgör ett lämpligt habitat för hackspettarna. Äldre alstrandskogar är även lämpligt habitat för den tretåiga hackspetten.

Skogsbrand har historiskt sett spelat en viktig roll för hackspettarna, på kort sikt genom insektsrikedom på brandfältet och på lång sikt genom bildandet av lövbrännor. Lämpliga häckningsplatser är grova stammar av främst, asp, tall eller bok. Födan utgörs främst av vedlevande insekter och myror. Rotrötade granar med hästmyror är en favorit hos spillkråka, medan den tretåiga hackspetten gärna äter barkborrar. Stannfåglar.

A409 Orre

Orren förekommer på myrar och myrarnas närmaste omgivningar samt på tidiga successioner efter hyggen och skogsbränder. Liksom för de övriga skogshönsen är tillgången på insekter viktiga för kycklingarnas överlevnad. Björkknoppar är viktig diet under vintern. Stannfågel.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Natura 2000-området saknar formellt skydd. Skogsbruk och markavvattnande verksamheter är vanligtvis de största hoten mot naturtyperna i Dunderns Natura 2000-område. Skogsbruk på myrholmar och fastmark intill myrmark, kan innebära att näringsämnen läcker ut på myren och att de hydrologiska förhållandena ändras. Skogsbruk medför vidare ofta brist på strukturer, som exempelvis gamla och grova träd och död ved, i skogsbestånden. Natura-området består dock till stor del av nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt, vilka så långt möjligt ska undgå skogsbruk. Spridning av kalk, gödning och andra ämnen i eller i närheten av området kan även utgöra hot mot ingående naturtyper. Sur nederbörd och ökat kvävenedfall är vidare indirekta hotfaktorer, vilka på sikt kan påverka vegetationen negativt. Åtgärder som sker i det runtomliggande skogslandskapet kan även indirekt utgöra hot mot ingående naturtyper och arter. Flera av Dunderns fågelarter är beroende av stora arealer med lämplig livsmiljö. Detta kräver ett naturvårdstänkande även utanför Natura-områdets gränser.

Bevarandeåtgärder med tidplan

Följande bestämmelser bidrar på olika sätt till att naturtyperna och arterna uppnår och bibehåller gynnsam bevarandestatus i Dunderns Natura 2000-området.

Gällande regelverk 2006

- Tillståndsplikt eller förbud mot markavvattning (11 kap 13-14 §§ Miljöbalken).
- Koncession eller tillstånd krävs för torvbrytning (12 kap 1-2 §§ Miljöbalken, Lagen om vissa torvfyndigheter 1985:620).
- Tjäder, järpe och orre får jagas på de tider som anges i bilaga 1 till jaktförordningen (1987:905) övrig tid är de fredade. Övriga ingående fågelarter är fredade året runt (3 § Jaktlagen 1987:259). Fredningen gäller samtliga fågelarters ägg och bon.
- Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder.
- Tillståndsplikt gäller enligt 7 kap 28 a § Miljöbalken för åtgärder eller verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom ett Natura 2000-område. *Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman/är nödvändiga för skötsel och förvaltning av området.*
- Samrådspplikt gäller enligt 12 kap 6 § Miljöbalken för t ex skogsbruksåtgärder.

Vid samråds- och tillståndsärenden är det viktigt att beakta myrarnas tillrinningsområden. Detta gäller även då delar av myrarna och tillrinningsområdena ligger utanför Natura 2000-gränsen.

Ytterligare bevarandeåtgärder

Natura 2000-området saknar i dagsläget formellt skydd. Områdets hotbild bedöms dock som låg till måttlig. Bevarandeåtgärderna är därför inte brådskande men skall verkställas under perioden 2005-2010. Till dess gäller fortsatt god tillämpning av skogsvårdslagens regler om hänsyn vid skogsbruksåtgärder.

Lämplig bevarandeåtgärd är ett naturreservat som bildas av Länsstyrelsen. Utredning påbörjas under fältsäsongen 2006. Gränsförslag beräknas vara klart under hösten 2006.

Skogsbruk i runtomliggande skogsbestånd

För att tillfredsställa flera fågelarters krav på tillräckligt stora arealer lämplig livsmiljö krävs en god tillämpning av naturvårdshänsyn vid skogsbruksåtgärder inom de skogsbestånd som finns i det omgivande landskapet kring Dunderns Natura 2000-område. Exempel på hänsyn som kan vara aktuellt i detta fall är att eftersträva en begränsning av hyggens storlek, bevara lövträdsinslag i barrskogen under hela beståndets växttid samt lämna kvar grova lövträd, träd av hög ålder, döende och döda träd, hålträd och boträd. Kända spelplatser för tjäder bör skyddas om de ligger i bestånd som hotas av avverkning. Biotopskydd, naturvårdsavtal eller andra avtal bör övervägas.

Under förutsättning att skogsbruket i omgivningarna av Natura 2000-området bedrivs med en god tillämpning av generell naturvårdshänsyn bör inte arterna som lever i Natura 2000-området samt de arter som delvis är beroende av området kunna påverkas på ett betydande sätt.

Bevarandestatus idag

7140 Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn

Nationellt

Totalarealen av Sveriges myrar och kärr har minskat kraftigt under 1900-talet, trots detta finns fortfarande relativt stora arealer kvar, undantag då det gäller rikkärr. Orsaker till att myrhabitaten har minskat är uppodling, markavvattning och storskaliga torvtäkter. Flera av de kvarvarande myrarna och kärren bär också spår av lokala skador i form av mindre husbehovstäkter och markavvattningsprojekt. Skadorna är mest förekommande på de små myrarna söder om Limes Norrlandicus medan de bäst bevarade habitaten är belägna i fjällen.

Det ökade kvävenedfallet kan utgöra ett hot mot myrarna, speciellt myrar med rikare vegetation. Kvävetillförseln leder till igenväxning med beskuggning och ändrade konkurrensförhållanden som följd. Hotet är dock som störst i södra Sverige, där kvävenedfallet är som högst.

Dundern

Myrmark finns spritt i större delen av Natura-området, de största myrarna är Hundmyren, Vottso samt Soskonmäggsmyren. Myren Vottso har tidigare varit hävdad och sannolikt flera andra av myrarna i området. Ingen påtaglig igenväxning har skett på Vottsomyren sedan hävden upphörde. Upptagande av hävden skulle troligtvis gynna många arter, vilka är beroende av hävd. Myrens befintliga naturvärden bör dock utredas närmare.

Mycket lite är känt om myrarnas djur- och växtliv. Myrarna gynnar dock ett rikt och varierat fågelliv i trakten. Flera vadare är beroende av myrarnas livsmiljö samt skogshönsen och ugglorna genom att myrarna utgöra viktiga platser för födosök.

Bevarandestatusen för Dunderns *öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn* är oklar.

9010 Västlig taiga

Nationellt

Naturtypens naturvärden är kopplade till naturlig gammal skog med lång skogskontinuitet, gamla träd och död ved, samt även till brandfält och yngre naturliga successionsstadier. Flera organismgrupper finns representerade bland de karaktärsarter och rödlistade arter som förekommer i naturtypen; insekter, lavar, svampar och mossor.

Denna mycket heterogena naturtyp finns spridd i hela den boreala delen av landet. De största arealerna finns i Norrlandslänen och där finns även mycket av de största naturvärdena, även om områden med höga naturvärden finns i hela landet. Naturvärden kopplade till granskog är speciellt riktade mot nordboreal region, men finns även i sydboreal. Tallskogar, brandfält och trivallövskogar har olika artsammansättning beroende på var i landet de ligger och kan därför ha höga naturvärden i hela den boreala regionen. Vissa trakter i fr.a. delar av Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland, samt i bl.a. Orsa finnmark och nere i sydöstra Kalmar län har en mer påtaglig brandkontinuitet.

Västlig taiga är ett svensk-finskt tillägg och Sverige/Finland har därmed ett särskilt ansvar för naturtypen inom EU. Historiskt sett är förlusten av västlig taiga mycket stor och endast några få procent återstår (ca 3 % av 21 milj. ha) i boreal region. Produktionsskogsbruket är det största hotet mot naturtypen och dess naturvärden. Bristen på död ved, gamla träd och brandfält leder till en utarmning av artstocken och utdöendet av arter ligger inte i fas med den kvarvarande arealen. Mycket tyder på att flera arter endast lever kvar i restpopulationer som kommer att dö ut inom en snar framtid. Det är därför av stor vikt att så mycket som möjligt av naturtypen undantas skogsbruket. Avsaknaden av brand är också ett problem för naturtypens naturliga dynamik och artinnehåll.

Dundern

Stora delar av Natura-områdets skogsmark är av naturskogskaraktär som klassas till naturtypen *västlig taiga*. Skogarna är skiktade med en varierande grad av luckighet. Gran är det dominerande trädslaget men arter som björk, asp, sälk och rönn påträffas även. Förekomsten av död ved och stående döda träd är generellt sett god. Fältskiktet utgörs till stor del av blåbärstyp, men fuktigare partier med högorätsvegetation samt sumpskogspartier med dominans av vitmossor förekommer. I sluttningarna i norra delen finns skogspartier med

riklig förekomst av hänglavar, speciellt garnlav. Kontinuitet av gamla träd, förekomst av död ved och döende träd i kombination med blockiga partier och lodytor gynnar en rik kryptogamflora. Här påträffas naturtypstypiska kryptogamer som garnlav, violettgrå tagellav, skuggblåslav, luddlav, stuplav, bårdlav, stor aspticka, gammelgranskål och doftskinn. Av de naturtypstypiska fågelarterna förekommer bland annat tjäder, tretåig hackspett och tjäder.

Vad det gäller naturtypens bevarandestatus bedöms stora delar uppnå gynnsam bevarandestatus, vissa delar är dock i dagsläget oklara. Skogsbruk har förekommit i vissa delar, hur omfattade det har varit och i vilken grad de har påverkat områdets naturskogskaraktär är oklart. Närmare inventering krävs för att fastställa bevarandestatusen.

91D0 Skogbevuxen myr

Nationellt

Den totala arealen av naturtypen har minskat betydligt i landet under 1900-talet, både genom skogsbruk och genom markavvattning. En stor andel av naturtypens objekt har lokala skador i form av diken. Naturtypens utbredningsområde har inte minskat utan förekommer i hela landet, med tyngdpunkt på Norrlandslänen samt Kronobergs län i söder. Naturvärdet varierar beroende på graden av mänsklig påverkan. Det största hotet mot naturtypen utgörs fortfarande av skogsbruk, ändrad vattenregim, förändrad hydrologi samt torvutvinning. Uppskattad total areal av naturtypen i hela landet är ca 200 0000 ha.

Dundern

Mycket lite är känt om områdets skogbevuxna myrar varför bevarandestatusen är oklar.

Nationell bevarandestatus för ingående fågelarter

A104 Järpe

Järpen häckar i hela landet med undantag från den fjällnära skogen samt Öland och Gotland. Arten har minskat betydligt under de senaste 30 åren på grund av det moderna skogsbruket. Idag uppskattats den svenska populationen till drygt 100 000 par, vilket beräknas utgöra cirka 17 % av den europeiska populationen utanför Ryssland. Trots en påtaglig minskning av det svenska beståndet anses arten inte vara hotad i landet.

A108 Tjäder

Den svenska tjäderpopulationen har uppskattats till 84 000 - 110 000 par (1990-talets mitt), vilket utgör cirka 10 % av det europeiska beståndet (inkl. europeiska Ryssland). Starka minskningar har under de senaste 30 åren registrerats i Götaland och Svealand och även lokalt i Norrland. Orsaken till minskningen av tjäder beror främst på det storskaliga skogsbruket där landskapet kraftigt fragmenteras och stora monokulturer av gran och tall ersätter den tidigare, mer varierade skogen. Totalt sett finns dock inget hot mot artens fortlevnad i Sverige.

A223 Pärluggla

Under 1900-talet har pärlugglan spridit sig söder ut i landet. Beståndet är som starkast i större sammanhängande barrskogsområden och förekomsterna längs kusterna och på de stora slättområdena i södra och mellersta Sverige är svaga. Tätheterna avtar i det inre av Norrland,

förmodligen främst p.g.a. klimatiska orsaker. Det häckande beståndets storlek varierar kraftigt mellan olika år beroende på smånagartillgången. Under goda år handlar det om i storleksordningen 18 000–24 000 par, och under toppår om ännu mer – kanske uppemot 40 000 par. Sedan 1980-talet har det skett en kraftig total minskning av pärluggla. Troligtvis kan detta förklaras av att de regelbundna sorkeyklerna upphört. I Västerbotten har beståndet minskat med 75 %. Pärlugglan är dock nomadisk över stora delar av den norra barrskogsregionen. Detta gör att man bör vara försiktig med att uttala sig om beståndsförändringar i enskilda länder. Det nordeuropeiska beståndet överstiger förmodligen 30 000 par även under dåliga år, under goda år kan det kanske handla om uppemot 100 000 par. Förutom i norra Europa finns små häckande bestånd i skogs- och bergstrakterna i Centraleuropa, totalt i storleksordningen drygt 10 000 par.

BirdLife International listar pärlugglan som *secure* i Europa, men menar att det är angeläget att Europa tar ett ansvar i artens bevarande.

A236 Spillkråka

Spillkråkan har under 1900-talet spridit sig söderut i Sverige, troligtvis på grund av att skogsarealen i landets södra del har ökat kontinuerligt. Spillkråkan häckar i samtliga svenska län, dock fåtaligt i Norrlands inland. Det svenska beståndet uppskattas till i storleksordningen 20 000 - 35 000 par. Detta motsvarar ungefär 10 % av det samlade europeiska beståndet på 200 000 - 265 000 par. Beståndet i södra Sverige förefaller vara tämligen stabilt. BirdLife International listar spillkråkan som *secure* i Europa, men menar att det är angeläget att Europa tar ett ansvar i artens bevarande.

A241 Tretåig hackspett

Tretåig hackspett häckar regelbundet i mellersta och norra Sverige, men är numera ovanlig söder om den biologiska norrlandsgränsen. Tillfälliga häckningar har konstaterats på Sydsvenska höglandet ner till Hallandsåsen i Skåne. Det svenska beståndet beräknades vid mitten av 1990-talet till mellan 5 500 och 7 500 par, vilket utgör cirka 10 % av det samlade europeiska beståndet på knappt 60 000 par. Det svenska beståndet har minskat kraftigt under hela 1900-talet och i ökande takt efter 1950. Minskningen i de kustnära, av skogsbruk hårdast påverkade delarna av Norrland uppgår förmodligen till minst 80 %. Som en följd av detta har tyngdpunkten i artens förekomst gradvis förskjutits allt längre in mot de klimatiskt mer utsatta och totalt sett mindre produktiva fjällnära skogsområdena.

Tretåig hackspett är rödlistad i kategorin *sårbar* (VU) i Sverige. BirdLife International listar tretåig hackspett som *declining* i Europa och menar att det är angeläget att Europa tar ett ansvar i artens bevarande. Arten är placerad i SPEC kategori 3, vilket innebär att dess utbredning inte är koncentrerad till Europa, men att arten inom regionen har en otillfredsställande bevarandestatus.

A409 Orre

Den svenska orrepopulationen har uppskattats till minst 170 000 par (1990-talets mitt). Den svenska andelen av den europeiska populationen (inkl. europeiska Ryssland) är minst 20 %. Många uppgifter från Götaland och Svealand tyder på starkt minskande stammar under 1990-talet.

BirdLife International betecknar orren som *sårbar* i Europa. Arten är placerad i SPEC kategori 3, vilket innebär att den globala populationen inte är koncentrerad till Europa men att arten har en otillfredsställande bevarandestatus i området.

Bevarandestatus för fåglarna vid Dundern (sammanfattning)

Fågelarterna förekommer sparsamt-allmänt i landskapet runt Dundern. Uppgifter om de olika arternas beståndsstorlek och populationstrender saknas. Bevarandestatus är oklar men troligen gynnsam.

Uppföljning

För att bedöma naturtypernas och arternas bevarandestatus krävs uppföljning av uppsatta bevarandemål. Vid uppföljning utvärderas även befintliga bevarandeåtgärder för att se om de uppfyller sitt syfte. Om befintliga bevarandeåtgärder inte har avsedd effekt kommer åtgärderna att justeras.

Ett uppföljningsprojekt pågår och komplettering kommer att ske då projektets riktlinjer och metoder är möjliga att tillämpa.

Bilagor

1. Natura 2000-områdets avgränsning
2. Ingående naturtypers utbredning (klart efter basinventeringen)

Referenser

Fransson, S och Sjörs, H. 1977. *Myrinventering i Värmland*. (opublicerad)

Löfroth, M m.fl. 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket natura 2000*.

Naturvårdsverkets förlag.

Naturvårdsverket. *Natura 2000 – Art och naturtypsvisa vägledningar*. Uppdaterat: 03-05-22.

(<http://www.naturvardsverket.se>)

Naturvårdsverket. 2004. *Parametrar och metoder för uppföljning i Natura 2000*.

Version 4: 2004-05-07.